

Sammendrag:

Økonomiske virkninger av reiseliv i Østfold 2009

For 2009 er det beregnet at turister handlet varer og tjenester for om lag 2,15 milliarder kroner i Østfold (inklusive merverdiavgift). Overnattingsgjester står for nær 80 prosent av forbruket (hotell- og campinggjester 790 mill kr, besøkende hos slekt og venner og annen overnatting 486 mill kr, hytteeiere 389 mill kr, båtturister 29 mill kr). Forbruket for dagsturister og gjennomreisende er beregnet til 347 millioner kroner. Indirekte produksjonsvirkninger utgjør et tillegg på 37 prosent til direkte virkninger. Sysselsettingsvirkningene av turistkonsumet utgjør om lag 2 770 arbeidsplasser, ca 2,1 prosent av sysselsettingen i fylket. Rapporten gir også tall for forbruk og direkte virkninger på regionnivå (fem regioner).

Overnatting: Turisme er mer enn hotell og camping

Antallet turistovernattinger i Østfold i 2009 (overnattinger foretatt av personer bosatt utenfor fylket) er beregnet til ca 3,36 millioner. Ytterligere ca 585 000 overnattinger ble foretatt av østfoldinger i andre Østfoldregioner enn bostedsregionen¹.

Tabell 1 Overnattinger i Østfold 2009 etter region og overnattingskategori. 1000 overnattinger.

	Halden	Sarpsborg	Fredrikstad/ Hvaler	Mosse- regionen	Indre Østfold	Østfold totalt
	Antall overnattinger (1000)					
Hotell	37	105	110	70	16	338
Camping og hyttegrend	68	65	67	188	64	452
Slekt/venner	89	161	240	172	177	837
Annet	21	34	35	51	16	156
Privat hytte	127	253	1074	303	312	1484
Båtturisme	14	2	64	8	7	95
Sum	355	619	1590	791	592	3363

TØI-rapport 1070/2010

¹ Summen av overnattingene i regionene er større enn antallet turistovernattinger i fylket, fordi personer som er bosatt i én region i Østfold og reiser på ferie i en annen region innen fylket er turister på regionnivå, men ikke på fylkesnivå.

Hyttebesøk og overnattinger hos slekt og venner utgjorde til sammen om lag 70 prosent av turistovernattingene i fylket (i disse tallene ligger også leie av private hytter). Kommersielle overnattinger (hotell, camping) utgjorde ca 23 prosent av overnattingene i fylket i 2009.

Oppstillingen viser at hytteturismen er den viktigste målt i antall overnattinger i alle regionene i fylket.

Fredrikstad og Hvaler er den viktigste reiselivsregionen i fylket (slik regionene er definert). Denne regionen omfatter flere av de viktigste kystområdene (inkludert Onsøyområdet) i fylket, og står for 40 prosent av alle overnattingene i regionene og 52 prosent av alle hytteovernattingene.

Tabell 2 Overnattinger i Østfold 2009 etter nasjonalitet og formål. 1000 overnattinger.

	Halden	Sarpsborg	Fredrikstad/ Hvaler	Mosse- regionen	Indre Østfold	Østfold totalt
Nordmenn	302	516	1460	694	509	2896
- herav yrke	15	60	59	32	7	173
- herav ferie/fritid	286	456	1401	662	503	2724
Utlendinger	54	103	130	97	83	466
- herav yrke	4	13	12	9	1	38
- herav ferie/fritid	50	91	118	87	82	428
Totalt	355	619	1590	791	592	3362

TØI-rapport 1070/2010

Nordmenns ferie- og fritidsbetingede overnattinger utgjør størsteparten av turistovernattingene i fylket (over 80 prosent). Andelen utlendinger utgjør 14 prosent og andelen yrkesbetingede overnattinger (nordmenn pluss utlendinger) utgjør bare drøyt seks prosent. Vi har da regnet at alle overnattinger utenom hoteller er fritidsbetingede.

Turistenes forbruk i Østfold

Samlet turistforbruk i Østfold i 2009, er beregnet til om lag 2,15 milliarder kroner, inkludert merverdiavgift (tabell 3). Herav er det beregnet et forbruk på 643 millioner kroner i Fredrikstad og Hvaler, 520 millioner kr i Mosseregionen, 445 mill kr i Sarpsborg, 351 mill kr i Indre Østfold og 211 mill kr i Halden. Disse tallene inkluderer også faste utgifter og andre utgifter knyttet til eie og vedlikehold av fritidsboliger (men ikke utgifter til nybygg og/eller oppgradering).

Overnattende turister bosatt utenfor Østfold står for ca 1,54 milliarder kroner i forbruk, mens gjennomreisende og dagsbesøkende står for ca 347 millioner kroner til sammen. Faste utgifter til fritidsboliger og vedlikehold av fritidsboliger eid av personer bosatt utenfor fylket utgjør 155 millioner kroner.

Tabell 3 Samlet turistforbruk 2009 etter overnattingsform og type. Millioner kroner, inklusive merverdiavgift

	Halden	Sarpsborg	Fredrikstad/ Hvaler	Mosse- regionen	Indre Østfold	Østfold fylke
Overnattende turister						
Hotell og lignende	52,9	141,2	153,8	110,8	22,8	481,5
Camping	46,6	44,4	45,8	128,3	43,9	309,0
Slekt/venner	42,1	76,3	113,8	81,5	91,8	405,5
Annen overnatting	10,8	17,4	18,1	26,3	8,2	80,8
Privat fritidsbolig, bruksbetingede forbruk	20,3	48,5	167,8	60,1	29,3	233,9
Båtturisme	4,2	0,7	19,5	2,3	2,2	28,9
Andre turistkategorier						
Dagsturisme	14,5	8,6	29,	5,5	11,0	68,6
Gjennomreiseturisme *)	7,5	89,3	0,0	65,9	112,9	278,1
Privat fritidsbolig, faste utgifter og vedlikehold	11,7	18,6	115,6	39,8	28,7	154,9
Særskilte transporttjenester **)						111,2
Sum	210,7	445,1	643,1	520,5	350,7	2152,4

TØI-rapport 1070/2010

*) Omsetning langs E 18 er lagt til Indre Østfold

**) Omfatter jernbane, ekspressbuss, ferge Moss-Horten. Ikke tallgrunnlag for regionfordeling

Tallene for Østfold samlet inkluderer også verdien av transporttjenester produsert innenfor Østfolds grenser for konsum til turister (111 millioner kroner, ikke regionfordelt), det vil si med ferge (Moss-Horten), jernbane og ekspressbuss. Tallene omfatter således ikke konsumet av transporttjenester og andre tjenester til turister ved Moss Lufthavn Rygge.

Summerer man regionene finner man at tallene for Østfold samlet er ikke lik summen av tallene for regionene på alle punkter. Dette henger sammen med at for fylket regnes kun bruk av fritidshus eid av personer bosatt utenfor Østfold regnes med, mens for regionenes del regnes det også med fritidshus eid av personer bosatt i andre regioner i Østfold.

Turistenes konsum omfatter både kjøp av reiselivsprodukter (overnatting, servering, transport, aktiviteter) og andre typer varer og tjenester (dagligvarer, bensin, post og tele etc.). Tabell 4 viser hvordan i alt ca 1,5 milliarder kroner av turistomsetningen i Østfold (fordeling på dette detaljnivået er ikke gjort for båtturister, dagsbesøkende og gjennomreisende) fordeler seg.

Tabell 4 Totalt turistkonsum for overnattende turister, eksklusive båtturister, 2009 etter produkttype. Verdier inklusive mva. Millioner kroner.

	Halden	Sarpsborg	Fredrikstad/ Hvaler	Mosse- regionen	Indre Østfold	Østfold totalt
	Millioner kroner					
Overnatting	36,8	70,0	81,3	90,9	38,5	317,4
Servering	32,0	62,9	83,1	70,8	34,7	275,5
Transport	37,3	69,0	88,4	82,1	43,0	316,1
Dagligvarer	21,0	38,8	86,6	53,4	25,6	192,1
Øvrige innkjøp	34,7	68,4	133,5	84,0	41,9	319,1
Aktiviteter	10,9	18,9	26,3	25,8	12,3	90,5
Totalt	172,7	327,9	499,3	407,0	196,0	1510,7

TØI-rapport 1070/2010

Salg til turister av andre produkter enn det reiselivsnæringene produserer, kalles ofte overrislingseffekt. Tabellen viser for eksempel at varehandel (utenom kjøp av drivstoff, som er inkludert i ”transport”) utgjør i overkant av en halv milliard kroner, eller om lag en tredel av overnattende turistenes forbruk i Østfold. Ellers utgjør omsetning av overnattings- og serveringstjenester ca 593 millioner kroner og transport ca 316 millioner kroner.

Direkte og indirekte økonomiske virkninger

Utgangspunktet er den ”importerte etterspørsel” turister representerer. Vi er altså ute etter å måle de direkte og indirekte økonomiske virkninger i bestemte geografiske områder av at **turistene** kjøper varer og tjenester i disse områdene. Med turister mener vi her både personer på reise i ferie/fritidsøyemed og personer på reise i forbindelse med yrke (herunder kurs og konferanser).

De direkte virkningene er lik verdien av den produksjonen turistenes innkjøp av varer og tjenester skaper i reiselivsnæringene og de andre næringene (for eksempel varehandel) som betjener turistene.

De indirekte virkningene oppstår i hovedsak ved at de foretakene som selger direkte til turistene, må ha underleveranser fra andre produsenter, og ved at turistenes kjøp av varer og tjenester skaper eierinntekter og lønnsinntekter i de berørte foretakene, som igjen brukes til vare- og tjenestekjøp (privat konsum).

I Østfold skapte et beregnet turistkonsum på 2,15 milliarder kroner inklusive merverdiavgift i 2009 direkte og produksjonsvirkninger (eksklusive merverdiavgift) på knapt 1,48 milliarder (merk at kun avansen i varehandelssektoren regnes som produksjonsverdi) og indirekte virkninger på ca 545 millioner, til sammen litt i overkant av 2 milliarder kroner (tabell 5).

For hver krone i direkte produksjonsøkning skapes en indirekte produksjon til en verdi av 37 øre på fylkesnivå (tilsvarende en multiplikator på 1,37).

Tabell 5 Direkte og indirekte virkninger av reiseliv etter næring. Østfold 2009. Verdier eksklusiv merverdiavgift. Millioner kroner.

	Sum direkte virkninger	Sum indirekte virkninger	Totalt
Hotell og restaurant	553,6	33,0	586,6
Varehandel ²	160,5	30,9	191,4
Transport	395,6	87,1	482,7
Annen privat tjenesteyting	368,1	128,1	496,2
Post og tele, bank og forsikring		88,7	88,7
Bygg og anlegg		44,3	44,3
Nærings- og nytelsesmidler		44,3	44,3
Andre næringer		88,7	88,7
Totalt	1477,8	545,0	2022,8
Multiplikator produksjon			1,37

TØI-rapport 1070/2010

I tabell 6 vises samlede indirekte og direkte produksjonsvirkninger etter region.

Tabell 6 Direkte og indirekte virkninger av reiseliv etter region. Østfold 2009. Verdier eksklusiv merverdiavgift. Millioner kroner.

	Sum direkte virkninger	Sum indirekte virkninger	Totalt
Halden	149,8	50,1	199,9
Sarpsborg	298,3	103,8	402,2
Fredrikstad/ Hvaler	413,4	147,9	561,3
Mosse-regionen	354,7	121,3	476,0
Indre Østfold	222,0	63,1	285,1
Østfold	1477,8	545,0	2022,8

TØI-rapport 1070/2010

Beregnete sysselsettingstall viser at nær 2 800 personer sysselsettes i Østfold som følge av turistenes etterspørsel pluss de indirekte virkningene dette skaper. Dette utgjør i 2,1 prosent av antall personer som var sysselsatt i fylket i 2009.

På regionnivå utgjør reiselivsrelatert sysselsetting ca 300 personer i Halden (2,3 prosent), i Sarpsborg ca 600 (2,5 prosent), i Fredrikstad/Hvaler litt over 800 (2,3 prosent), i Mosseregionen ca 700 (2,7) prosent og i indre Østfold i underkant av 500 (1,7 %).

I tabell 7 oppsummeres overnattinger, turistkonsum og direkte/indirekte produksjons- og sysselsettingsvirkninger i Østfold og i regionene.

² Produksjonsverdien er satt lik bruttofortjenesten, lik 31 % (landsgjennomsnitt) av omsetning ekskl. mva.

Tabell 7 Direkte og indirekte reiselivsrelatert etterspørsel, etter region i Østfold.
Overnattinger, produksjonsvirkninger og sysselsetting 2009.

	1000 overnattinger	Totalt turistkonsum mill. kroner ³	Direkte + indirekte produksjons- virkninger mill. kr. ⁴	Antall direkte og indirekte sysselsatte	Produksjons- multiplikator
Halden	355	213,1	199,9	297	1,33
Sarpsborg	619	445,1	402,2	598	1,35
Fredrikstad/Hvaler	1590	643,1	561,3	835	1,36
Mosseregionen	791	520,5	476,0	708	1,34
Indre Østfold	592	350,7	285,1	485	1,28
Østfold	3363	2152,4	2022,8	2767	1,37

TØI-rapport 1070/2010

³ Inklusive merverdiavgift

⁴ Eksklusive merverdiavgift